

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 314 / 316 : 004 (477)

UDC 314 / 316 : 004 (477)

Ю. М. Перетятко, к. е. н., доцент**Y. M. Peretiako**, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor**РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ****IMPLEMENTATION RESULTS OF THE INFORMATION SOCIETY DEVELOPMENT STRATEGY IN UKRAINE**

Актуальність теми дослідження. Україна взяла курс на побудову інформаційного суспільства, закріпивши свої прагнення у Законі України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки". Внаслідок цього почали активно розвиватися такі напрямлення як інформаційні та телекомунікаційні технології.

Постановка проблеми. Внаслідок відсутності налагодженої системи щодо виконання плану дій побудови інформаційного суспільства в Україні, більшість очікуваних результатів не були досягнуті. Тому, у 2013 році схвалюється Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. З метою успішної побудови інформаційного суспільства в Україні необхідно здійснювати постійний моніторинг стану виконання поставлених задач в Стратегії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти побудови інформаційного суспільства в Україні досліджувалися в працях О. В. Пруднікова; Ю. Є. Петрухно; А. Є. Меньшеніної; В. М. Поперечнюка та інші.

Виділення не досліджених частин загальної проблеми. На сьогоднішній день, недостатньо досліджені питання з оцінки ефективності реалізації поставлених завдань з побудови інформаційного суспільства в Україні.

Постановка завдання. Основним завданням є моніторинг стану досягнення основних стратегічних цілей з побудови інформаційного суспільства шляхом порівняння планових індикаторів розвитку інформаційного суспільства із фактичними.

Виклад основного матеріалу. Порівняно контрольні значення індикаторів розвитку інформаційного суспільства, які визначені в Стратегії із фактичними значеннями міжнародних рейтингів інформаційного суспільства.

Висновки. Виявлено, що існує суттєвий диспаритет між контрольними та фактичними значеннями індикаторів розвитку інформаційного суспільства. Це означає, що заходи, які визначені Стратегією не дають бажаних результатів, а отже, гальмують розвиток інформаційного суспільства в Україні. Тому, постає гостра необхідність у коригуванні чинної Стратегії.

Ключові слова: стратегія; інформаційне суспільство; індикатори розвитку.

DOI: 10.25140/2410-9576-2019-1(17)-74-77

Актуальність теми дослідження. Підвищення ролі інформації у будь-якій сфері діяльності людини та надшвидкий розвиток технологій змістили орієнтири розвитку суспільства - з індустріального до інформаційного.

Про інформаційне суспільство вперше заговорили японські соціологи в 1960-их роках [1], Україна ж приєдналася до світового тренду лише в 2007 році із прийняттям Закону України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки".

Urgency of the research. Ukraine has taken a course on the building of an information society, consolidating its aspirations in the Law of Ukraine "On the Basic Principles of the Information Society Development in Ukraine for 2007-2015". As a result, such directions as information and telecommunication technologies began to develop actively.

Target setting. Due to the lack of a well-established system for implementing the action plan for building an information society in Ukraine, most of the expected results were not achieved. Therefore, in 2013, the Strategy for the Information Society Development in Ukraine is approved. In order to successfully build an information society in Ukraine, it is necessary to continuously monitor the state of implementation of the tasks set for the Strategy.

Actual scientific researches and issues analysis. Various aspects of the information society building in Ukraine were investigated in the works by O. V. Prudnikova; Yu. E. Petrukhnо; A. E. Mensheni V. M. Transversal, etc.

Uninvestigated parts of general matters defining. Issues related to the evaluation of the effectiveness of the tasks set for the information society building in Ukraine are not sufficiently explored.

The research objective. The main task is to monitor the state of achieving the main strategic goals of information society building by comparing the planned indicators of the information society development with the actual ones.

The statement of basic materials. Control values of the indicators of the information society development, which are defined in the Strategy were compared with the actual values of international ratings of the information society.

Conclusions. It was revealed that there is a significant disparity between the control and actual values of the indicators of the information society development. This means that the measures identified by the Strategy do not yield the desired results, and thus hinder the information society development in Ukraine. Therefore, there is an urgent need to correct the current Strategy.

Keywords: strategy; information society; development indicators.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Формування правових засад у сфері розбудови інформаційного суспільства дало поштовх до створення сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій; підвищується рівень інтернетизації; висококонкурентний ринок телекомунікацій робить Інтернет доступним для широкого загалу людей; полегшується доступ до публічної інформації, запроваджується електронний документообіг; суб'єкти господарювання все частіше використовують мережу Інтернет для підприємницької діяльності, створюючи інтернет-магазини, тим самим розвиваючи електронну економіку.

Постановка проблеми. Побудова інформаційного суспільства зачіпає різні сфери суспільного життя: інфраструктуру, економіку, державні органи, суспільні відносини, освіту, науку, культуру, медицину, безпеку тощо, а тому потребує системного підходу для досягнення поставлених цілей.

Внаслідок відсутності налагодженої системи щодо виконання плану дій побудови інформаційного суспільства в Україні більшість очікуваних результатів, які були зазначені в Законі України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015" не були досягнуті. Тому, 15 травня 2013 року схвалюється Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні (далі - Стратегія), яка визначає мету, базові принципи, стратегічні цілі, завдання, спрямовані на їх досягнення, а також основні напрями, етапи і механізми реалізації цієї Стратегії з урахуванням сучасних тенденцій та особливостей розвитку України в перспективі до 2020 року [2].

З метою успішної побудови інформаційного суспільства в Україні необхідно здійснювати постійний моніторинг стану виконання поставлених задач в Стратегії. Якщо ж заплановані результати не були досягнуті у визначений термін, то існує необхідність у коригуванні механізмів побудови інформаційного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти побудови інформаційного суспільства в Україні все більше привертають увагу науковців. Тематику наукових досліджень у цій сфері, на сьогоднішній день, умовно, можна поділити на групи:

- тлумачення сутності інформаційного суспільства - О. В. Прудникова; Ю. Є. Петрухно; А. Є. Меньшеніна; В. М. Поперечнюк;
- становлення та розвиток інформаційного суспільства - Л. Мудрак; Н. Ф. Васильєва; В. Ю. Степанов; О. І. Гонта, С. В. Гонта;
- світовий досвід розбудови інформаційного суспільства – В. М. Бебик; А. М. Іовчева; О. В. Гриценко.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Не применшуючи значення наукових напрацювань у сфері інформаційного суспільства, необхідно відмітити, недостатність досліджень з оцінки ефективності реалізації поставлених завдань з побудови інформаційного суспільства в Україні.

Постановка завдання. Метою роботи є моніторинг стану досягнення основних стратегічних цілей з побудови інформаційного суспільства шляхом порівняння планових індикаторів розвитку інформаційного суспільства, які визначені в Стратегії із фактичними.

Викладення основного матеріалу. Основні стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства з урахуванням сучасного стану та тенденцій розвитку України включають [2]:

- прискорення процесу розроблення та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у державне управління, охорону здоров'я, культуру, освіту, науку, охорону навколишнього природного середовища, бізнес тощо;
- розвиток електронної економіки;
- забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності громадян насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні всебічно розвиненої особистості, та забезпечення неперервності навчання;
- розвиток національної інформаційної інфраструктури та її інтеграція до світової інфраструктури;
- підвищення якості та доступності адміністративних послуг, спрощення процедур їх надання і скорочення відповідних витрат, деперсоналізація надання адміністративних послуг як інструмент зниження рівня корупції;
- розвиток електронної демократії;
- збереження культурної спадщини України шляхом документування її об'єктів на цифрових носіях, забезпечення накопичення і збереженості електронних документів та електронних інформаційних ресурсів;

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

- досягнення ефективної участі регіонів України у процесах становлення інформаційного суспільства, підтримку регіональних і місцевих ініціатив;
 - захист інформаційних прав громадян та організацій, авторського права, підтримку демократичних інститутів та мінімізацію ризиків “інформаційної нерівності”;
 - захист персональних даних;
 - забезпечення відкритості інформації про діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування;
 - удосконалення інформаційного законодавства;
 - поліпшення стану інформаційної безпеки.
- Результатом реалізації стратегічних цілей побудови інформаційного суспільства має бути:
- підвищення національної конкурентоспроможності в результаті розвитку людського потенціалу, насамперед у високоінтелектуальних сферах;
 - підвищення якості життя шляхом забезпечення економічного зростання, надання якісного доступу до послуг у сферах інформації, освіти, науки, охорони здоров'я, урядування та широко-використання інформаційно-комунікаційних технологій;
 - створення нових робочих місць, розширення можливостей населення щодо працевлаштування;
 - підвищення рівня соціального захисту вразливих верств населення;
 - створення сучасної захищеної інформаційної інфраструктури;
 - сприяння становленню відкритого демократичного суспільства, яке гарантуватиме дотримання конституційних прав громадян щодо участі у суспільному житті, прийнятті відповідних рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування. [2].

З метою оцінки стану розвитку інформаційного суспільства в Україні та ефективності досягнення стратегічних цілей, що визначені в Стратегії використовуються ряд індикаторів, які мають контрольні (прогнозні) значення (табл. 1). Система індикаторів розроблена на основі міжнародних рейтингів з розвитку інформаційного суспільства, які публікує Всесвітній економічний форум та Організація Об'єднаних Націй.

Таблиця 1

Індикатори розвитку інформаційного суспільства в Україні

Найменування індикатора	Планові значення індикатора у 2015 році *	Фактичні значення показника у 2016 р.	Відхилення
Глобальний індекс конкурентоспроможності, місце в рейтингу. Кількість країн -140	65	79 [3]	+14
Готовність уряду, місце в рейтингу. Кількість країн – 139	65	114 [4]	+49
Індекс технологічної готовності, місце в рейтингу. Кількість країн – 140	65	86 [3]	+21
Індекс мережевої готовності, місце в рейтингу. Кількість країн – 139	65	64 [4]	-1
Індекс електронного уряду ООН, місце в рейтингу. Кількість країн – 193	60	62 [5]	+2
Частка користувачів Інтернетом, %	50	44,1 [6]	-5,9

* Прогнозні значення індикатора визначені в [2]

Джерело: розроблено автором на основі [2 - 6]

Дані Табл. 1 свідчать, що Україна у 2016 році досягнула планових значень індикаторів з розвитку інформаційного суспільства лише за Індексом мережевої готовності, посівши 64 місце серед 139 країн світу. Інші індекси мають великий розрив між плановим та фактичним значенням. Це означає, що заходи, які визначені Стратегією не дають бажаних результатів, а отже, гальмують розвиток інформаційного суспільства в Україні.

Висновки. Побудова інформаційного суспільства має на меті підвищення соціально-економічних умов життя населення, розвиток демократії та волевиявлення, вільний доступу до інформації, побудову системи взаємодії “населення-державні органи” на основі інформаційних

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

технологій, розвиток електронної економіки тощо. Проте невірно визначені механізми досягнення мети можуть призвести до гальмування позитивних зрушень в суспільстві.

Взявши курс на побудову інформаційного суспільства Україна свої цілі, завдання та механізми реалізації цього курсу закріпила у Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, де зазначила контрольні значення показників міжнародних рейтингів з розвитку інформаційного суспільства.

При порівнянні контрольних значень показників із фактичними, нами було встановлено, що Україна має суттєвий диспарат між ними. Це означає, що заходи, які визначені Стратегією не дають бажаних результатів, а отже, гальмують розвиток інформаційного суспільства в Україні.

З метою досягнення запланованих показників розвитку інформаційного суспільства необхідно впровадження сучасних інноваційних технологій у телекомунікаційні мережі; створення умов вільного доступу до мережі Інтернет для всіх верств населення незалежно населеного пункту; посилення заходів з інформаційної безпеки шляхом забезпечення конфіденційності електронних даних, протидії розповсюдження вірусів та несанкціонованих дій; розвиток підприємницької діяльності за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку шляхом інтеграції національної платіжної системи з міжнародними; гармонізація національної системи сертифікації інформаційних технологій з міжнародною тощо.

Література

1. Laszlo Z. Karvalics Information Society - what is it exactly? (The meaning, history and conceptual framework of an expression). Coursebook of Project NETIS — Leonardo da Vinci. European Commission. Budapest, March-May 2007. p. 5.
2. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 № 386 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>.
3. Global Competitiveness Index 2016 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт World Economic Forum. - Режим доступу : <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/economies/#economy=UKR>.
4. Networked Readiness Index 2016 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт World Economic Forum. - Режим доступу : http://reports.weforum.org/global-information-technology-report-2016/economies/?doing_wp_cron=1551885061.4103109836578369140625#economy=UKR.
5. E-Government Development Index 2016 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт United Nations. - Режим доступу : <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/180-Ukraine/dataYear/2016>
6. Internet Users by Country 2016 / Сайт Internet live stats. - Режим доступу : <http://www.internetlivestats.com/internet-users-by-country/>.

References

1. Karvalics, L. Z. (2007). *Information Society – what is it exactly? (The meaning, history and conceptual framework of an expression)*. Coursebook of Project NETIS — Leonardo da Vinci. European Commission. Budapest [In English].
2. Stratehiia rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.05.2013 № 386 [Strategy of development of the information society in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 15, 2013 № 386]. (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> [In Ukrainian].
3. Global Competitiveness Index 2016. (n.d.). <http://weforum.org>. Retrieved from <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/economies/#economy=UKR> [In English].
4. Networked Readiness Index 2016. (n.d.). <http://weforum.org>. Retrieved from http://reports.weforum.org/global-information-technology-report-2016/economies/?doing_wp_cron=1551885061.4103109836578369140625#economy=UKR [In English].
5. E-Government Development Index 2016. (n.d.). <https://publicadministration.un.org>. Retrieved from <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/180-Ukraine/dataYear/2016> [In English].
6. Internet Users by Country 2016. (n.d.). <http://www.internetlivestats.com>. Retrieved from <http://www.internetlivestats.com/internet-users-by-country/> [In English].

Надійшла 09.03.2019

Бібліографічний опис для цитування :

Перетяцько, Ю. М. Результати виконання стратегії розбудови інформаційного суспільства в Україні / Ю. М. Перетяцько // Науковий вісник Полісся. – 2019. - № 1 (17). – С. 74-77.

**Перетяцько
Юлія Митрофанівна**

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Чернігівський національний технологічний університет;
<https://orcid.org/0000-0003-1559-3710>;
ResearcherID: M-5332-2016;
E-mail: yuliaperetiatko@gmail.com;

**Peretiatko
Yuliya Mitrofanovna**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Taxation and Audit, Chernihiv National University of Technology;
<https://orcid.org/0000-0003-1559-3710>;
ResearcherID: M-5332-2016;
E-mail: yuliaperetiatko@gmail.com.